

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni

Maslaṅa ya ti àbǎki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbǎki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Leli mǎsǎr sarta ya àbǎki wakita ni do, mǎsǎr mǎlan ya àbǎki ni do daya. Àbiki ti ana ndam Galasi : Galasi ti kǎsa do ; haɗ kǎ gǎvay ga Azi (a vad ya kani Azi akaba Galasi ti tǎbu ka haɗ Tǎrki). Kǎsa Ikoniyum, Listir akaba Derbi ti ka haɗ Galasi ; ka ya ti Pol òru e mirkwi gayan ye enjenjeni ni ti àhia ma ge Melefit ana ndam ga kǎsa nday nana (Tǎwi 14). Pol àbiki wakita hini ana ndam Galasi ya ti tǎgǎskabá ma ga Yezu ya àhi ana tay na.

Àbǎki wakita ti adaba mis ndahan e kidin ga ndam ga Yezu ya ka haɗ Galasi ni bu ni tǎdǎm ahàr àdǎm ndam ga Yezu tǎgǎskabu Divi ge Melefit ya Mǎwiz àbǎki ni dek : ahar gǎɗakani tǎdǎm si ndam ga Yezu dek tǎkeley kǎɗi kwa (6.12). Pakama gatay ya tǎdǎm ni àzumia bǎruv ana Pol a dal-dal, nahkay àbiki wakita hini ana ndam Galasi dek ga mǎhiani ana tay tǎfǎki ṅgasa ke mis ge mekeley kǎɗi ba ; tamal maslaṅa awayay egi mis ge Melefit àna mekeley kǎɗi ni ti, Krist àjǎnaki nan va do (5.2).

Pol ànjǎki ka pakama gayan, àdǎm nan zal asak ga Yezu ededǎn : àfiyu Pol e tǎwi gayan ni vu ti Melefit ; ndam asak ga Yezu ndahan ni tǎgǎskabá

Pol a, t`ad`am ma gayan ya `ahi ana mis ni ti ma ge Melefit eded`in. Pol `ad`am zlam ya ti `acahi ana mis ni ti Melefit Melefiteni `ahi, do ni ti mis `ahi do (1–2).

Pol `ad`am ka ya ti ndam Galasi t`ag`askabu ma ge Melefit enji ni ti t`ig`ia b`eza ge Melefit a. T`ag`askabu, t`ig`i b`eza ge Melefit ti azuhva t`uwi ga M`asuf ge Melefit, do ni ti azuhva Divi ge Melefit ya M`awiz `ab`eki ni do. `Ahi ana tay nihi ti k`ambr`e`num M`asuf ge Melefit, k`ag`asumkabu Divi ge M`awiz ni cilin ti kamam ? Nday ya ti t`ag`askabu Divi gani cilin, t`ambr`e`n M`asuf ge Melefit ni ti nday evidi, nday b`eza ge Melefit va do (3–4).

Ke mendeveri`n ga wakita ni `ahi ana ndam Galasi si t`an`j`ahad `ana n`j`eda ga M`asuf ge Melefit kwa. Tamal masla`na ag`askabu n`j`eda ga M`asuf ge Melefit ya avi ni ti, esliki m`ambr`e`n zlam magudarani dek ; do ni ti Divi ge M`awiz cilin ni ti `aj`enaki nan do. Tamal masla`na ag`askab`a Krist a ti, masla`na nani `eg`ia mis m`awena : zlam ndahan ni dek t`isli ara`na do (5–6).

Sa ga Pol

¹ N`ab`eki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu. `A`sl`arbiyu nu ti mis hihiriken i do. T`evu n`j`eda gani ti mis do ; t`evu n`j`eda gani ti ata Yezu *Krist nday ata B`e`n geli Melefit, nan ti `ah`e`ngaraba Yezu e kisim ba. ² Nu Pol n`ag`ri sa ana k`ali, lek`al`um ya ti k`efumki ah`ar ka Yezu, k`abum *kacakalumvu a k`esa g`arg`arani bu ka had Galasi ni. B`eza ga m`e`n geli ya m`abu akaba tay ni t`eg`ria sa ana k`ali a daya.

³ B`e`n geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist t`ag`ri sulum gatay ana k`ali, t`ag`ray ti

*kânjəhadumkabu àna sulumani ti. ⁴ Krist ti àgəskabá ti tákad naŋ azuhva zlam magudarani geli, ga məhəlabə leli a duniya hini magədavani ni ba. Krist àgray nahkay ti ka mawayay ga Bəŋ geli Melefit. ⁵ Melefit ti məzləbum naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

Ma Məweni Sulumani ti bəlaŋ həya, nahaŋ àbi

⁶ Ere ye ti kəgrum ni ti àgrua ejep a dal-dal, adaba nəhi ana ahər kəgrum zlam akada nani do. Melefit àzala kəli azuhva sulum ge *Krist ya àgri ana kəli na. Ay ti lekələm kəmbərəjuma Melefit ke wecewecena ; kəbum kədəbum ma məweni nahaŋ sawaŋ ti ahəmamam ? ⁷ *Ma Məweni Sulumani nahaŋ ti àbi, si goro ya nəhi ana kəli ni ciliŋ. Ay mis ndahaŋ təbu tiwisirikaba ahər ana kəli a, tawayay tambatkaba Ma Məweni Sulumani ge Krist na. ⁸ Leli məhia Ma Məweni Sulumani ana kəli a ; tamal maslaŋa ahi ma nahaŋ ana kəli gərgəri akaba ma ya məhi ana kəli ni ti Melefit mətikwesla maslaŋa gana. Ku leli leleni, ku *məslər ge Melefit àsləkabiya e melefit ba ahi ma gani ana kəli nəŋgu ni, Melefit mətikwesla naŋ a. ⁹ Leli məhia ana kəli a, nihi day nəhi ana kəli keti : Tamal maslaŋa ahi ma məweni nahaŋ ana kəli gərgəri akaba ma ya ti kəgəsumkabu ni ti Melefit mətikwesla maslaŋa gana.

¹⁰ Nəhi ana kəli nahkay ti kəhumi ana ahər nawayay ti mis təzləbay nu waw ? Aha, nahkay do ! Bay ya ti nawayay məzləbay nu ni ti Melefit. Kəhumi ana ahər nawayay ti pakama goro məbələfəŋ kə mis aw ? Aha, nahkay do ! Kekileŋa

tamal nawayay pakama goro mâbêlafəŋ kè mis keti ti akal nu bay mægri tɔwi ana Krist va do.

Pakama ga Polya ahəŋgri ana mis ni ti Yezu Krist àhi àna ahàr gayəŋ

¹¹ Bəza ga mmawa, nəhi ana kɔli nahəma, *Ma Məweni Sulumani ya nəbu nəhi ana kɔli ni ti ma ge mis hihirikeni do. ¹² Mis hihirikeni àhu ma gani do, mis hihirikeni àcahu ma gani do daya. Adəfuaba ma gana ti Yezu *Krist àna ahàr gayəŋ.

¹³ Zlam ya ti nəgray ahaslani ka ya ti nadəbay Melefit akada ga ndam *Zude ni ti kicuma àndava. Ka sarta gani nani ti nəgria daliya ana ndam ge Melefit àsabay, nəwaya mijiŋ tay a. ¹⁴ E kidiŋ ga məndalala goro bu e jiba goro bu ni ti nadəba divi ga ndam goro ndam Zude na, nətama nday ndahaŋ na ahar gədakana. Nəwaya madəbay divi ga ata bəŋ goro na dal-dal àsabay.

¹⁵ Ay kwa ka ya ti nu a huɗ ga mmawa bu ni ti Melefit adaba nu a. Àgru sulum gayəŋ, àzalay nu ga mægri tɔwi. Sarta gayəŋ àra ènjia ti ¹⁶ àŋgazlu Wur gayəŋ ti nəsər Wur ni, ti nəzlapaki ka Wur ni, nəhi ma gani ana mis ya nday ndam Zude do ni. Ka sarta gani nani ti nìhindifiŋa ma kè mis hihirikena ndo. ¹⁷ A Zerəzalem day nòru ga məmənjiyu ndam ya ti tiŋi ndam *asak ga Yezu enji goro ni ndo. Nòru suwwa ka haɗ Arabi sawəŋ. Kələŋ gani nəŋga a Damas a. ¹⁸ Vi mahkər kələŋ gani day kwa ti nòru a Zerəzalem ti nəsər Piyer. Mənjəhadkabu vad kru mahar zlam ciliŋ. ¹⁹ Eslini ti nìpi zal asak nahaŋ ndo, nìpi ti Zek wur ga məŋ ga Bay geli ni ciliŋ. ²⁰ Kè meleher ge Melefit, ma goro ya nəbəkì ni ti ma ge jiri, nəsəkad malfada do.

²¹ Kələŋ gani nàsləka, nòru ka had Siri akaba ka had Silisi. ²² Ka sarta gani nani ti ndam ge Krist ya *təcakalavu ka had *Zude ni tìpi nu day-day faŋ ndo. ²³ Tìcia ma ge mis ya tədəmku na ciliŋ ; mis ni tədəm : « Maslaŋa ya ti àgri daliya ana leli ahaslani, àcafəŋa leli ga məhi ma ga məfəki ahàr ke Krist ana mis a ni, nihi ti ègia naŋ naŋani àna ahàr gayəŋ naŋ àbu ahi ma gani nani ana mis. » ²⁴ Tàra tìcia nahkay ti tàzləbay Melefit azuhva nu.

2

Pol akaba ndam asak ga Yezu ndahaŋ ni

¹ Vi kru mahar faɗ ka ahàr gani nahəma, mòru a Zeruzalem ata Barnabas. Ka ya ti mòru ni ti nàza Tit a ju. ² Nòru eslini ti adaba *Məsuf ge Melefit àhu ru. Nòru nìnjəa ti màcakalavu akaba gədəkani gatay ka ahàr geli. Màra màcakalava ti nàŋgahadiaba *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana nday ya ndam *Zude do na ana tay a. Nəhi ana ahàr bi atədəm təwi goro ya nàgray ahaslani ni akaba təwi goro ya nəbu ngray nihi ni zlam masakani. ³ Ay tədəm nahkay ndo. Ku Tit naŋ zal Gres ni day təfəki ŋgasa ge *mekeley kədi akada ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ndo. ⁴ Təzlapaki ke mekeley kədi ti adaba mis ndahaŋ təbu tasəkaf malfadə, tədəm tadəbay Yezu. Nday gani ti təhurkiyiyu ke leli akal-akal, tawayay tacalki leli ndam ga Yezu *Krist ni ka zlam magudarani adaba màdəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni va do. Nday tawayay ti màdəbay Divi gani, mīgi evidi gani keti. ⁵ Nday gani nani ti məgəsiki pakama gatay ni ana tay ku gəzit ndo simiteni. Adaba Ma Məweni Sulumani

ya m̃hi ana k̃li ni ti ma ge jiri ; nahkay mawayay ti t̃gudarikaba ma gana ana k̃li a ba.

⁶ Ay nday ya ti ndam geli a Zeruzalem ni t̃d̃m nday g̃d̃kani ni t̃cia ma goro na. Ku tamal nday g̃d̃kani, ku tamal nday g̃d̃kani do ñngu ni arañja gani goro do, adaba Melefit ti àm̃jal̃ñ ke mis akada ge mis hihirikeni ni do. Nday gani t̃ra t̃cia ma goro na ti t̃hu : « Ma M̃weni Sulumani ya k̃hi ana mis ni ti àb̃lay, k̃d̃mkiviyu ma nahañ ba. »

⁷ T̃d̃m nahkay ti adaba t̃s̃ra Melefit adaba nu ga m̃hi Ma M̃weni Sulumani ana ndam ya nday ndam Zude do, t̃keley k̃d̃i do na, akada ya adaba Piyer ga m̃hi Ma M̃weni Sulumani ana ndam Zude, nday ya ti tekeley k̃d̃i na. ⁸ Yezu àvia ñda ana Piyer ge m̃gi zal asak gayañ e kid̃ñ ga ndam Zude ba ; àvu ñda ge m̃gi zal asak gayañ e kid̃ñ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni day nañ gani. ⁹ Nahkay ata Zek, Piyer akaba Zeñ, nday ya ti ndam Zeruzalem t̃d̃m nday akada medikedik gatay ni, t̃g̃skabá ga Yezu ya àgru sulum gayañ ga m̃gri t̃wi na, m̃k t̃g̃sf̃ña ahar k̃ leli akaba Barnabas a ga mad̃fakiani m̃gia leli d̃keni ka ahar b̃lañ : leli ti magray t̃wi e kid̃ñ ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu, nday ti ni tagray t̃wi e kid̃ñ ga ndam Zude bu. ¹⁰ Ay ti t̃hi ana leli m̃j̃naki ndam gatay ya talagani ni ciliñ, do ni ti t̃hikivu ma nahañ ana leli ndo. Ma gatay hini ya t̃hi ana leli ni ti nu day ànuviyu a ah̃r bu, ñwaya magrana akada nana.

Ata Pol nday ata Piyer tagray gejewi a Antiyos

¹¹ Ay ka ya ti Piyer àra afa goro a Antiyos a ni ti ñl̃gia k̃ meleher ge mis a, adaba àgudara zlam a :

¹² ka ya ti ènjia afa geli a ni ti nan àbu azum zlam akaba nday ya ti ndam *Zude do ni. Ay kələŋ gani Zek àslərbiyu ndam Zude ndahan. Nday nakəŋ t̄ara t̄injia nahəma, Piyer nakəŋ àgrafəŋa aŋgwaz k̄a tay a, nahkay àsləkafəŋa k̄a ndam ya ti nday ndam Zude do, t̄əbu t̄əzum zlam akaba tay na, àwayay ti t̄ipi nan akaba tay do. ¹³ Ndam Zude ndahan ni day t̄əgray akada ge Piyer ni, t̄əbu tajalay ah̄ar c̄a c̄a. Barnabas àra èpia nahkay ti ku nan day àgray akada ga nday ndahan ni bilegeni ; àwayay ti ndam Zude ni t̄əsər nan àmbrəŋa divi gatay na do. ¹⁴ Ka ya ti n̄ipi ti nday nakəŋ t̄adəbay divi ga *Ma Məweni Sulumani àna jiri gani va do ni ti nəhi ma ana Piyer k̄e meleher ge mis đek. Nəhi ahkado : « Nak zal Zude tekeđi k̄anjəhad akada ga ndam Zude ni do, kanjəhad akada ga nday ya ti nday ndam Zude do ni. Ay ti k̄əhi ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni, t̄anjəhad akada ga ndam Zude ni ti àgravu ahəmamam ? »

Melefit àdəm leli ndam jireni ti azuhva məfəki ah̄ar geli ka Yezu ni cilin

¹⁵ Leli ti ndam *Zude eđefin adaba ata bəŋ geli ndam Zude ; leli ndam jiba ndahan ya t̄əzalay tay ndam magudar zlam ni do. ¹⁶ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, leli məsəra t̄əwi ga ndam ya t̄adəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti, maslaŋa àbi ya ti Melefit àdəm nan jireni k̄e eri gayan azuhva t̄əwi gani nani bi ; Melefit àdəm mis jireni ti si maslaŋa ya ti àfəkia ah̄ar ka Yezu *Krist a ni cilin. Leli ti məfəki ah̄ar ka Yezu Krist ti məwayay ti Melefit m̄əđəm leli ndam jireni k̄e eri gayan azuhva məfəki ah̄ar geli ni, do ni ti məwayay ti Melefit m̄əđəm

3

Melefit ahəŋgay mis ti ahəmamam ?

¹ Lekulum ndam Galasi ti lekulum ndam muru ! Lekulum ti aranja agray kuli aw ? *Tadarfaŋ Yezu *Krist ka təndal ti təhia ma gana ana kuli a, kicuma lala, kala kipuma àna eri gekuli a. ² Nihi ti nawayay nihindifiŋa ma kè kuli a bəlanj : Melefit àvi *Məsuf Njəlatani ana kuli ti adaba kədəbum *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni tək, day ti àvi ana kuli ti adaba kəgəsumkabá ma àki ka məfəki ahàr ka Yezu na palam aw ? ³ Lekulum ndam muru emiteni ti kamam ? Kənjumki ka məfəki ahàr ke Krist ti àna njəda ga Məsuf ge Melefit, nihi ti kəgrum təwi àna njəda ga vu gekuli gekuleni ti kamam ? ⁴ Zlam àgrakiva ke kuli a kay, ay zlam nday nani ti kəhumi ana ahàr zlam masakani aw ? Zlam nday nani ti tigi zlam masakani koksah ! ⁵ Melefit naŋ àbu avi Məsuf gayan ana kuli, agray zlam magray ejep e kidiŋ gekuli bu daya. Agray nahkay ti adaba kədəbum Divi gayan ya Məwiz àbəki ni tək, day ti agray ti adaba kəgəsumkabá ma àki ka məfəki ahàr ka Yezu na palam aw ?

Ere ye ti àgrakivu ka Abraham ni

⁶ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay Melefit àdəm naŋ mis jireni kè eri gayan.* » ⁷ Nahkay ti ahàr àdəm kəsərum nday ya ti təfəkia ahàr ke Melefit a ni ti nday bəza huɗ ga Abraham. ⁸ Kwa ahaslani Melefit àdəm a Wakita gayan ni bu nahkay hi : nday ya ti nday ndam *Zude do ni ti

* 3:6 Mənjəkiani 15.6.

a vad nahan Melefit amədəm nday ndam jireni kè eri gayan azuhva məfəki ahàr gatay ni. Wudaka zlam nani ara agravu ti Melefit àhiaba ma gana ana Abraham a àndava. Àbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu nahkay hi : àhi « Anəgri sulum goro ana jiba gəgərani dek ti, anagray àna nak.† » ⁹ Abraham àra àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àgria sulum gayan a. Nahkay ku way way do tamal àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit agri sulum gayan akada ya àgri ana Abraham ni.

¹⁰ Nday ya ti tədəm tadəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti Melefit mədəm nday ndam jireni nahəma, Melefit etikwesl tay, aməwəl tay dek àna seriya sawan. Adaba àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni nahkay hi : « Ahàr àdəm ku way way do məgəskabu pakama ya àbu məbəkiani a wakita hini bu ni dek, məgray təwi àna nan kəlavad, àmbrəŋ ba, do ni ti Melefit aməwəl nan àna seriya.‡ » ¹¹ Məsəra maslaŋa ya ti Melefit àdəm nan mis jireni kè eri gayan adaba adəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ti àbi. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti Melefit àdəm nan jireni kè eri gayan adaba àfəkia ahàr a ni ti, maslaŋa gani nani ti Melefit aməvi sifa. » ¹² Nahkay divi ga wakita ge Məwiz akaba divi ga məfəki ahàr ke Melefit ti nday gərgəri. Àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti àgəskabá ere ye ti àbu məbəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva

† **3:8** Mənjəkiani 12.3. ‡ **3:10** Mimbiki 27.26.

nani.Š »

¹³ Ay leli ti màdɔ̀bay Divi ya ti Mɔ̀wiz àbɛ̀ki ni ðek do, nahkay akal Melefit etikwesl leli, awəl leli àna seriya. Ay *Krist àmba leli a ; Melefit àwəl naŋ àna seriya a kəla geli vu. Məsəra, àbu mɛ̀bəkiani a wakita ge Mɔ̀wiz ni bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti *tàdarfəŋa naŋ kà təndal a ni ti Melefit ètikwesla naŋ a àndava.* » ¹⁴ Yezu Krist àgray nahkay ti, àwaya ti nday ya ti nday ndam Zude do ni nday day tɛ̀ŋgət *sulum ge Melefit ya àgri ana Abraham ni ; atəŋgət ti nday ya ti tɛ̀bu akaba Krist akada mis bəlaŋ ni. Ahaslani ti Melefit àdɛ̀mbiya, àdɛ̀m aməvi Məsuf gayan ana mis ; àwayay məviani ti ana leli ya məfəki ahàr ke Krist ni.

Melefit àwəlkabu pakama gayan akaba Abraham

¹⁵ Bəza ga mmawa, nazay mazavu ga zlam ya ti mis tagray ni. Tamal mis ti ma gatay ðek bəlaŋ təwəlkabá ma gatay a ti, maslaŋa ya ti adəm ma gani ma masakani ahkay do ni eferkiviyu ma nahaŋ ni ti àbi. ¹⁶ Nahkay day Melefit *àwəlkabu pakama gayan akaba Abraham, àhi : « Anəgruk sulum goro, anəgri ana wur huɔ̀ gayak daya.† » Nɔ̀gay aməgri ana bəza huɔ̀ gayan ti adəm ndo : nahkay adəm aməgri ana mis kay do, ana mis bəlaŋ cilin. Məsəra, àbu mɛ̀bəkiani a Wakita gayan ni bu nahkay hi : « Anəgri ana wur huɔ̀ gayak. » Wur huɔ̀ gayan nani ti *Krist. ¹⁷ Ere ye ti nawayay nədɛ̀m ni ti nihi : Melefit àwəlkabá pakama gayan ata Abraham a àndava. Vi diŋ diŋ faɔ̀ àna kru kru

Š 3:12 Mənjay Levi 18.5. * 3:13 Mimbiki 21.23. † 3:16 Mənjay Mənjəkiani 12.7.

mahkər ka ahàr gani day kwa ti àdəfiki *Divi gayan ana Məwiz. Ay pakama ya àhi ana Məwiz ni ti àzay mələŋ ga pakama ya àwəlkabu ata Abraham ni koksah, adaba ere ye ti Melefit àdəm amagra y ni ti agray ededŋ. ¹⁸ Tamal Melefit avi zlam ana mis ti azuhva tàdəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ti, àvi ana tay akada gayan ya àdəmbiyu aməvi ana tay ga sulum ni do. Ay ti àgravu nahkay do, adaba Melefit àwəlkabá pakama gayan akaba Abraham a, àhi : « Anəvuk zlam ga sulum. »

Melefit àdəfiki Divi gayan ana Məwiz ni ti kamam ?

¹⁹ Ay tamal nahkay ti kələŋ gani Melefit àdəfiki *Divi gayan ana Məwiz ni ti kamam ? Àdəfiki ti, ti leli məsər məbu magudar zlam kè eri ge Melefit. Melefit àdəfiki ti ga hayaŋani, duk àbivoru ana mara ga wur hud ga Abraham ya Melefit àdəmkibiyu ma ni. *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti *məslər ge Melefit təhi, mək Məwiz day àhəŋgri ana ata bəŋ geli. † ²⁰ Tamal maslaŋa àbu ahəŋgri ma ana mis ndahaŋ ni ti, ma ya ti ahəŋgri ni ti gayan gayanani do. Ay ka ya ti Melefit àhi ma ana Abraham ni ti, naŋ naŋani àhi àna ma gayan, do ni ti maslaŋa nahaŋ àhəŋgri ana Abraham do.

²¹ Ègia nahkay ti Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ti awayay adəmvaba pakama ya àhibiyu ana Abraham ni ti pakama masakani aw ? Aha,

† **3:19** Ndam Zude tàdəm pakama ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti məslər ge Melefit təhəŋgri. Ay mēdi ahàr ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

nahkay do ! Tamal mis tənġət *sifa ya àndav day-day do ni àna Divi ya Məwiz àbəki ni edeđiñ ti, akal Melefit adəm mis jireni ti azuhva pakama gani nani. Ay ti àgravu nahkay do. ²² Ere ye ti pakama ge Melefit àdəm agravu edeđiñ ni ti nihi : mis a duniya bu dek tągudara zlam a, tisliki məmbrəñani do ; tìgia evidi gana, akada nday a daŋgay bu. Agravu nahkay ti Melefit awayay agri sulum gayan ana ndam ya ti təfəkia ahàr ka Yezu *Krist a ni. Sulum gani nani ti Melefit àdəmki biya ma ahaslana, mis tənġət ti azuhva təfəki ahàr ka Yezu Krist, do ni ti tənġət do.

²³ Ahaslani ti divi ga məfəki ahàr ke Krist àbi fañ bi. Ka sarta gani nani ti Melefit àjəgay leli àna Divi ya ti àdəfiki ana Məwiz ni akada leli a daŋgay bu. Ahətay sarta ya amaŋgazli divi ga məfəki ahàr ka Yezu Krist ana leli ni. ²⁴ Nahkay Divi ya Məwiz àbəki ni ti ègia akada ga maslaña ya abi slimi ana bəza ni. Melefit àvi ana leli ti, ahətay sarta ga Yezu Krist ya amara ni, ti mādəm leli ya ti məfəki ahàr ka Yezu Krist ni ti leli ndam jireni. ²⁵ Nihi ti Yezu Krist ènjia, leli məbu məfəki ahàr. Nahkay ti təwi ga bay məbi slimi ana leli ni àndava ; Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni àbi àna njəda ga məgur leli va bi.

²⁶ Lekulum dek kəfumkia ahàr ka Yezu Krist a, nahkay ti kīguma bəza ge Melefit a. ²⁷ Lekulum ya *təbaray kuli àna slimi ge Krist ni dek ti kīguma akada mis bəlan akaba nañ a. Kəmbatumkaba majalay ahàr gekuli a, nihi ti kəbum kajalum ahàr akada ge Krist ni. ²⁸ Nahkay ku nak zal Zəde, ku nak zal Gres, ku nak evidi, ku nak evidi do, ku nak zal, ku nak wal nəŋgu ni àgray araña do ;

lekulum dek kiguma ka ahar bəlan akaba Yezu Krist a akada mis bəlan. ²⁹ Krist ti wur hud ga Abraham ; lekulum ndam ge Krist, nahkay ti lekulum day kiguma bəza hud ga Abraham a. Nahkay kəngətuma *sulum ge Melefit ya əhibiyu ana Abraham, əhi « Anəvuk » na.

4

¹ Ma goro ya nawayay nəhi ana kəli ni ti nihi : wur tamal bəjanı ədəm ara azum mekeji gayan, ay naŋ wur gəziteni mba ti, ku zlam ni dek gayan nəngu ni naŋ akada evidi. ² Ka sarta nani ti mis təbi slimi, təbi slimi ana zlam gayan ni daya, duk abivoru ana sarta ya bəjanı ədəm aməzum mekeji gayan ni. ³ Leli day nahkay : ka ya ti leli məfəki ahər ka Yezu faŋ ndo ni ti leli akada bəza, leli evidi ga *məsuf magədavani ya təgur duniya ni. ⁴ Ay sarta ya ti Melefit əfəkad ni əra ənjia ti əslərbiyu Wur gayan. Əwi naŋ ti wal ; tiwi naŋ ti e kidiŋ ga ndam ya ti tadəbay Divi ya Məwiz əbəki ni bu. ⁵ Tiwi naŋ nahkay ti, ti mambaya ndam ya tadəbay Divi gani nani na, ti leli dek miği bəza ge Melefit.

⁶ Ere ye ti adafaki kiguma bəza ge Melefit a ni ti nihi : Melefit əslərivabiya Məsuf ga Wur gayan ana leli a məbərur va. Məsuf gani nani naŋ əbu azlah, adəm : « Aba, Baba.* » ⁷ Əgia nahkay ti ku way way do e kidiŋ gekəli bu naŋ evidi va do, əgia wur ge Melefit a. Nahkay ti Melefit aməgri sulum gayan ya ti ədəm aməgri ana bəza gayan ni ana kəli bilegeni. Nani dek ti təwi ge Melefit.

* **4:6** Ana ma ga ndam Zəde « Aba » ti awayay adəmvaba « Baba. »

Pol awayay ti ndam Galasi tìjikia ke divi a ba

⁸ Ahaslani ti lekùlùm evidì ga zlam ga duniya ; zlam nday nani ti Melefit do. Ka sarta nani ti Melefit naŋ way ti kàsèrum do. ⁹ Ay nihi ti kàsèruma Melefit a. Nədəm nahkay ti, nawayay nədəm Melefit àsər kùli enji. Ahaslani ti *məsuf magədavani ya təgur duniya ni təcəhia zlam ana kùli a, ay kəmbərəŋuma. Zlam nday nani ti zlam masakani, nǰəda àfəŋ kà tay bi : nihi ti kədəbum zlam nday nani keti ti kamam ? Kawayum kīgəm evidì ga zlam nday nani keti ededìŋ aw ? ¹⁰ Ere ye ti kajalumki ahàr ni ti vad gərgərani, kiyi gərgərani, sarta gərgərani akaba vi gərgərani ya ti tagrafəŋ wuməri ni ni. ¹¹ Ere ye ti kəgrum ni ti ahəlu ahàr, nədəm bi təwi goro zləzladani ya nəgray e kidìŋ gekùli bu ni ti emigi təwi masakani.

¹² Bəza ga mmawa, nahəŋgalay kùli, nawayay ti kīgəm akada nu, adaba nu ti nigia akada kùli a. Ere ye ti kàgudarumu ku gəzit ni ti àbi. ¹³ Kàsèruma nàra afa gekùli a, nəhi *Ma Məweni Sulumani ana kùli ye enjenjeni ni ti nəŋgət ahar gani ti adaba nèbesey do. ¹⁴ Arməwər goro ni ti ègia zlam zləzladana kè eri gekùli a. Ku tamal nahkay nəŋgu ni kànjakum nu ndo, kəgəsumkabá nu a. Kəgəsumkabu nu ti akada nu *məslər ge Melefit, akada nu Yezu *Krist simiteni. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti kəmərumsa daldal, ay nihi ti mam àgrakivu ke kùli mam ? Ma goro ya nədəm ni ti ma ge jiri : kawayuma nu a daldal. Tamal àgravu tata ti ku eri gekùli tekedì akal kəhəlumaba kəbumua. ¹⁶ Ègia nəbu nəhi ma ge jiri ana kùli ti nigia zal ezir gekùli a zla do aw ?

¹⁷ Mis ya ti təhurkiviyu ke kùli ni ti tàza nǰəda

gatay a dek ga magray tawi e kidin gekuli ba. Ay tagray nahkay ti tawayay mægri zlam sulumani ana kuli do. Tawayay ti tedekaba nu akaba kuli a, ti kâmrənum nu, kâzum njəda gekuli dek ga madəbay tay. ¹⁸ Mis azay njəda gayan dek ga magray zlam ti ədəlay, ay ti ahər ədəm zlam ya ti agray ni ti zlam sulumani kwa. Nahkay ahər ədəm ku nu nəbu akaba kuli, ku nu nəbi akaba kuli bi nəngu ni kâzum njəda gekuli dek ga madəbay nu kəlavad. ¹⁹ Lekuləm ti akada bəza goro, ay nihi ti akada lekuləm a huđ bu keti, niwi kuli ti nəcakay daliya dal-dal. Anəcakay daliya gani ti duk abivoru ana sarta ya ti majalay ahər gekuli dek əgia akada ge Krist a ni. ²⁰ Nawayay ti akal nihi ti nu e kidin gekuli bu ! Nahkay ti akal nəsar ahəmamam nəhi ma goro ana kuli ni, adaba nihi ti nəsar ere ye ti nəhi ana kuli ni va do.

Ata Sara nday ata Agar

²¹ Lekuləm ya ti kədəmum kawayum madəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti, ma ga wakita gani nani ya ədəm ni ti kicəm ndo waw ? Həngrumufəj nimi ! ²² Əbu məbəkiani a wakita gani nani bu nahkay hi : Bəza ga Abraham təbu cə, bəlanani ni evidi ewii, nahan ni ti ni wal gayan ye evidi do ni ewii. † ²³ Wur ge evidi ni ti tiwi nan akada ge mis ya tiwi bəza ni, ay wur ga nan ye evidi do ni ti tiwi nan akada nani do ; tiwi nan ti azuhva ge Melefit ya əhi ana Abraham « Ekiwi wur » ni. ²⁴ Pakama gani nani awayay adəfiki zlam nahan ana leli. Wəl cəeni ni ti akada pakama gərgəri cə

† **4:22** Mənjay Mənjəkiani 16.15 ; 21.2. Evidi ni slimi gani Agar, nan ya ti evidi do ni slimi gani Sara.

ya ti Melefit *àwəlkabu akaba mis ni. Pakama ge Melefit ya àwəlkabu akaba ndam *Izireyel, àhi ana Məwiz ka həma *Sinayi ni ti Agar. Ndam ya ti tadəbay pakama gani hini ni ti nday evidi. ²⁵ Agar ti awayay adəmvaba həma Sinayi ya ka had Arabi ni. Awayay adəmvaba Zeruzalem ya kani daya, adaba ndam Zeruzalem ya kani ni ti nday dek evidi. ²⁶ Ay Zeruzalem nahan abu agavəla ; ndam Zeruzalem gani nani ti evidi do. Leli ti ndam ga kəsa gani nani, tiwi leli ti eslini. ²⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Nak wal dəgəl, nak ya kiwi wur day-day ndo ni mərvi,
nak ya ti kəkakay daliya ga wur miweni ndo ni gray salalay.

Adaba nak ya ti zal gayak àmbrəŋa kur a,
àndəhadfuk do ni,
ekiwi bəza dal-dal àtama ga wal nahan ya tandəhadkabu ata zal gayan na. † »

²⁸ Bəza ga mmawa, lekulum ti bəza ge Melefit ededīŋ ededīŋeni ; kīgum nahkay ti azuhva pakama ge Melefit ya àhi ana Abraham « Ekiwi wur, » mək ewi Izak ni : nahkay ti lekulum akada Izak, lekulum akada wur ya Abraham ewiŋa kə evidi na do. ²⁹ Ahaslani ti Ismayil wur ya tiwi nan akada ge mis ya tiwi ni ti àgria daliya ana Izak wur ya tiwi nan àna njadə ga *Məsuf ge Melefit na. Ku kani day abu agravu nahkay. ³⁰ Ay ti cəm pakama ge Melefit ya abu məbəkiani a Wakita gayan bu ni. Àbu məbəkiani nahkay hi : « Garay evidi ni nday ata wur ye ewi ni. Adaba wur ge evidi ti àzum mekeji

† 4:27 Izayi 54.1.

ga bəŋani do simiteni, si wur ya ti mənani evidi do ni kwa. § » ³¹ Nahkay zla nahəma bəza ga mmawa, wal ya ti naŋ evidi ni əwi leli do ; əwi leli ti wal ya ti evidi do ni.

5

Ahàr àdəm miği evidi ge Divi ya Məwiz àbəki ni ba

¹ *Krist àgray ti mətəmfəŋa kə *Divi ya Məwiz àbəki, ndam *Zəde tadəbay na. Àgray nahkay ti, ti miği evidi gani va ba. Nahkay ti zum njəda gekəli dek, kəŋgumiyu e evidi ni vu va ba.

² Nu Pol nəhi ana kəli nahəma, tamal kawayum *təkeli kədi ana kəli ti Krist əgia zlam masakana, adaba àjənaki kəli va do. ³ Nəhi ana kəli keti, maslaŋa ya əkeley kədi ni ti ahàr àdəm maslaŋa gani nani mādəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayan bu ni dek. ⁴ Tamal kawayum Melefit mādəm lekələm ndam jireni adaba kədəbum Divi ya ti Məwiz àbəki ni ti, kəmbərəŋuma Krist a, kідəmvə akaba naŋ a, kisləmki mənğət *sulum ge Melefit ni va do. ⁵ Leli ti ni məsəra Melefit amədəm leli ndam jireni kə eri gayan ti adaba məbu məfəki ahàr ke Krist. Leli məbu mahətay zlam ge Melefit gani nani ya ara agray ni ti àna njəda ga Məsuf gayan. ⁶ Tamal kəfəkia ahàr ka Yezu Krist a ti ku təkələka kədi a, ku təkələk ndo nəŋgu ni, àgray arəŋa do. Ere ye ti àbəlafəŋ kə Melefit ni ti nihi : kəfəki ahar ke Krist, kadafaki məfəki ahàr gayak ni àna mawayay mis.

⁷ Ka ya ti kəfumki ahàr ke Krist enjenjeni ni ti kəgrum zlam dek kigeni kigeni. Ay nihi ti way

§ 4:30 Mənjay Mənjəkiani 21.10.

àcafəŋa kəli ga madəbay divi ge jiri a ni way ? ⁸ Bay ya ti àgosay kəli nahkay ni ti Melefit do : Melefit àzalay kəli ti ga madəbay divi gayan. ⁹ Ma ge mis ya tədəm : « *Miwisiŋ gəzit àkibu ka zlam ti ewisiŋaba zlam na dek » ni ti jiri eɗeɗiŋ. ¹⁰ Nəsəra lekələm day majalay ahàr gekəli dek akada goro ni, adaba leli dek akaba Bay geli akada mis bəlan. Maslanja ya ti ewisirikaba ahàr ana kəli a ni ti ku nan way nənɔ ni Melefit amatraɓ nan.

¹¹ Bəza ga mmawa, tamal nədəm təkeli kədi ana mis kekileŋa ti, mis təgru daliya kekileŋa ti kamam ? Tamal nədəm nahkay ti akal pakama geli ya mədəm *tədarfəŋ Yezu kà təndal ni àwəri bəruv ana mis va do. ¹² Nday ya ti tiwisiri ahàr ana kəli, tədəm təkeli kədi ana mis ni ti təsłafəŋa kədi kà tay a bilegeni !

¹³ Bəza ga mmawa, Melefit àzala kəli a, nahkay ti lekələm evidi va do. Ay lekələm evidi va do ni ti, ŋgay kisləmki magray zlam kwanja kwanja akada ya kawayum ni ti kəhumi ana ahàr ba. Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum ni ti wayumvu, ti ku way way do məgri zlam sulumani ana maslanja nahan.

¹⁴ Àbu məbəkiani nahkay hi : « Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak ni.* » Tamal kəbu kagra y nahkay ti, kəgra zlam ya ti àbu e Divi ya Məwiz àbəkini bu, àdəm təgray na dek àndava. ¹⁵ Ay tamal lekələm akada ga zlam ge gili cudayani, təjavu aslər, təhəpəɗvu ni ti bumvu slimi, do ni ti ekiziŋəmvu.

Divi ga Məsuf Njəlatani akaba divi ya məbərurv geli awayay ni

* 5:14 Levi 19.18.

¹⁶ Ere ye ti nàhi ana kàli ni ti nihi : grum zlam ya ti *Məsuf Njəlatani ahi ana kàli grum ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum zlam ya məbəruf gekəli awayay ni va do. ¹⁷ Adaba ere ye ti məbəruf gekəli awayay ni ti Məsuf Njəlatani àwayay do ; ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti, məbəruf gekəli àwayay do : nday cəeni tarakaboru do. Ègia nahkay ti kisləmki magray ere ye ti kawayum magrani ni do. ¹⁸ Tamal Məsuf Njəlatani agur kəli ti ŋgasa àki ke kəli ga maɗəbay *Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni va bi.

¹⁹ Zlam ya ti məbəruf ge mis awayay magrani ni ti mis ɗək təsəra, zlam gani nday hi : magray hala, magray mesəwehvu, magray zlam ya təkəki mimili ke mis ni, ²⁰ magray pəra, matak, mizirey mis, mahəŋgay ma, magray solu, məzum bəruf dal-dalani, magray eri, medeveni akaba mis, mawayay ma ge mis do, ²¹ məfəki eri ka zlam ge mis, məvi vu ana zum, magray zlam ga muru ga muru, akaba magray zlam ndahaŋ akada nday nani. Nəhia ana kəli a àndava, nəhi ana kəli keti : ndam ya ti tagray zlam nday nani ti tisliki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu do.

²² Ay təwi ga Məsuf Njəlatani ya agray a məbəruf geli bu ni ti akada bəza ga məŋgəhaf ya ewi ni : təwi gani nani ɗək ti bəlaŋ. Zlam gani nday hi : mawayavani, məmərvani, manjəhad sulumani, məbeseni, majalaki ahər sulumani ke mis, məgri zlam sulumani ana mis, magray jiri, ²³ manjəhadani kuɗufa, məbi slimi ana ahər. Zlam nday nani ti *Divi ge Məwiz ya àbəkə a wakita gayaŋ ni bu ni àcafəŋa mis ga magrana do simiteni.

24 Ndam ge *Krist ti tàmbrəŋa zlam magədavani ya ti məbəruf gatay awayay magrani na. Ègia akada *tədarfəŋa zlam gani nani kà təndal a. 25 Leli məbu àna sifa ti àna njeđa ga Məsuf Njəlatani. Nahkay ti ahàr àdəm Məsuf Njəlatani məgur leli kələvad. 26 Miji zlabay ba, məzumi bəruf ana mis ba, məgray solu ba.

6

Ku way way do e kidīŋ geli bu mągri sulum ana maslaŋa nahaj

1 Bəza ga mmawa, tamal maslaŋa èjikia ke divi a ti ahàr àdəm lekulum ya ti kədəbum divi ga *Məsuf Njəlatani ni humi ma ti məŋgukiyu ke divi. Humi ti àna cəkadani. Ay ku way way do məbavu slimi, do ni ti bi naŋ day emijikia ke divi a. 2 Tamal zlam zləzladani àdia ahàr ana kəli a ti jənumvu. Tamal kəgrum nahkay ti kədəbuma divi ge *Krist na àndava. 3 Tamal ti maslaŋa azay ahàr gayan adəm naŋ gədakani, ambatakani do èsli araŋa do nahəma, agosay ahàr gayan gayani. 4 Ku way way do ahàr àdəm məmənjaləŋ ka manjəhad gayan ciliŋ. Nahkay tamal àdia ahàr ana zlam ya ti aməri məbəruf na ti məməruf adaba àgra təwi sulumana, do ni ti àgurfəŋ ahàr gayan kə mis ndahaŋ ba. 5 Adaba ahàr àdəm ku way way do mągray təwi ya ti Melefit àhi mągray ni àna ahar gayan gayani.

6 Maslaŋa ya ti təcəhi ma ge Melefit ni ti, a hud ga zlam ya ti àŋgəta ni bu dek ti məvi ana maslaŋa ya ti acahi zlam ni bilegeni.

⁷ Kàgosum ahàr gekùli ba : maslaṅa ya ti azay Melefit akada zlam masakani ni ti Melefit amatraḅ naṅ dal-dal. Adaba tamal kizligia zlam a ti kara kabaz day ere gani nani. ⁸ Mis day nahkay : tamal àgra zlam magədavana ya ti məbəruv gayanṅ awayay na ti zlam gayanṅ ya ti àgray ni aməmbivu kisim. Tamal àgra zlam ya ti Məsuf Njəlatani awayay na ti, Məsuf Njəlatani ni aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. ⁹ Məgrum zlam sulumani kəlavad, ahar àdəgafəṅa kè leli a ba. Adaba vad ya Melefit àfəkad ni eminjia ti Melefit aməgri sulum gayanṅ ana leli adaba məmbrəṅ magray zlam sulumani ndo. ¹⁰ Nahkay ti ka ya ti məṅgətuma ahar ga magray təwi ya ti ajənaki mis na ti məgrumi ana mis dek. Ahar gədəkani məgrumi ana ndam ya təbu akaba leli, təfəki ahàr ka Yezu ni.

*Pol endeveriṅ ma gayanṅ àna məziaba azay slim
ana mis a*

¹¹ Nihi ti mənjumki, nəbiki ana kùli ana ahar goro goroani, nəbəki ti àna asak ma gədəkani gədəkani. ¹² Nday ya ti tawayay məfəki ṅgasa ke kùli ge *mekeli kùdi ana kùli ni ti, nday ti tawayay ti mis ga duniya tázlabay tay azuhva təwi gatay ya tagray ni. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis təgri daliya ana tay ba cilinṅ : təsəra tamal maslaṅa adəm Melefit ahəṅgay mis azuhva *Krist ya amətfəṅ kà təndal ni cilinṅ ti mis təbu təgri daliya ana maslaṅa gani. ¹³ Nday gani ti təkeli kùdi ana tay a, ay təbi tədəbay *Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayanṅ ni bu ni dek bi. Tədəm təkeli kùdi ana kùli ti adaba tawayay tiji zlabay àna kùdi ya tekeli ana kùli ni. ¹⁴ Nu ti niji zlabay do. Ay tamal niji zlabay ti,

àki ka Bay geli Yezu Krist ya àmɔtfɛŋ kà tɛndal ni cilɛŋ. Yezu àra àmɔta nahkay ti zlam ga duniya tìgia zlam masakana kè eri goro a, akada *tàdarfɛŋa tay kà tɛndal a. Nu day nigia zlam masakana kè eri ga ndam ga *duniya, akada tàdarfɛŋa nu kà tɛndal a. ¹⁵ Nahkay ku tekeli kɛdɛ ana mis, ku tèkeli kɛdɛ ana mis do nɛŋgu ni, àgray araŋa do. Pakama ya ti àtam pakama ndahaŋ ni ðek ti nihi : Melefit àgray ti mìa mis mɛwena azuhva tɛwi ge Krist a. ¹⁶ Nday ya ti tɛgɛskabá ma goro hina ni ti, Melefit mɛjɛnaki tay, mɛgray ti tânjɛhadkabu àna sulumani. Melefit mɛgri ana tay nahkay adaba nday ti ndam *Izireyel gayaŋ ededɛŋ.

¹⁷ Kwa kani nawayay ti maslaŋa àhɛlu muru va ba, adaba nu nèbu àna mandava kà vu goro : mandava gani nday nani ti tɛdafaki nu mis ga Yezu.

¹⁸ Baza ga mmawa, Bay geli Yezu Krist mɛgri sulum gayaŋ ana kɛli ðek ; sulum gani nani mânjɛhad a mɛbɛruv gekɛli bu ti. Aya nahkay.

Ma M_hweni Sulumani ge Melefit New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

7fea74f6-4ba4-5a54-a7cf-a6c88fbc1968